

Danmark står
overfor rekrutterings-
udfordringer til
**pædagog-, lærer-,
sygeplejerske- og
socialrådgiver-
uddannelserne**

Indledning

En analyse¹ af Damvad Analytics lavet for Danske Professionshøjskoler viser, at der samlet set forventes at mangle 35.600 uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i arbejdsstyrken i 2030. Det skyldes bl.a. den demografiske udvikling med et stigende antal børn og ældre i årene, der kommer.

Manglen på uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere inden for de næste ti år forværres af, at rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne bliver mindre med faldende ungdomsårgange. Dertil kommer, at interessen for uddannelserne har været vigende de senere år.

På baggrund af de faldende ungdomsårgange og en mindre søgning til uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver er udbuddet af nyuddannede med en af de fire uddannelser steget relativt lidt, samtidig med at behovet er stigende. Det udmønter sig også i, at ledigheden er relativt lav for dimittender fra disse uddannelser.

Analysen fokuserer på de fire største uddannelser udbudt på professionshøjskolerne: pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver. De fire uddannelser udgør over halvdelen (57 pct.) af professionshøjskolernes samlede optag af studerende. De fire uddannelser er vigtige for velfærdssamfundet, og omtales nogle gange som de fire store velfærdsuddannelser.

¹ www.danskeprofessionshøjskoler.dk/analyser-og-fakta/damvad-analytics-behovet-for-velfaerdsuddannede-i-2030/

Hovedresultater

1. En fremskrivning fra DAMVAD Analytics 2021 viser, at der samlet set forventes at mangle 35.600 uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i arbejdsstyrken i 2030.

2. Manglen på uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere inden for de næste ti år skyldes blandt andet, at rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne bliver mindre, og søgningen til uddannelserne er vigende:

- Udviklingen i andelen af en ungdomsårgang, der forventes at opnå en gymnasial ungdomsuddannelse, inden de fylder 25 år, har været konstant på 68-69 pct. siden 2015. Det har betydning for, hvor mange, der kan søge en videregående uddannelse.
- De seneste 25 år har et stigende antal unge valgt at tage en studentereksamen fra det almene gymnasium (stx). I samme periode er antallet af optagne på en akademisk bacheloruddannelse, der har en stx-baggrund, steget med 76 pct fra 1995 til 2020, mens antallet af optagne på pædagog-, lærer, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne med en stx-baggrund er steget med 36 pct i samme periode.
- Søgningen til de fire uddannelser er faldet de seneste år, dog med en mindre stigning fra 2019 til 2020. Det største relative fald på 25 pct. siden 2014 ses på pædagoguddannelsen, som er Danmarks største videregående uddannelse.

3. Udbuddet af nyuddannede med en uddannelse til pædagog, lærer, sygeplejerske eller socialrådgiver er steget relativt lidt, og ledigheden er lav. Det står i modsætning til udviklingen for kandidatuddannelserne på universiteterne:

- Antallet af dimittender fra de fire uddannelser er steget med 8 pct. fra 2010 til 2020. I samme periode er antallet af dimittender fra kandidatuddannelser fra universiteterne steget med 68 pct.
- De nyuddannede fra de fire uddannelser har en markant lavere ledighed og er hurtigere i første job sammenlignet med nyuddannede fra andre videregående uddannelser. Den gennemsnitlige dimittendledighed for nyuddannede fra pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne er 5,7 pct. målt i 4.-7. kvartal efter dimission i 2018. For dimittender fra kandidatuddannelserne er den gennemsnitlige ledighedsgrad 12,2 pct og for dimittender fra alle professionshøjskoleuddannelser er den 8,1 pct.

1. Mangel på mere end 35.000 pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i 2030

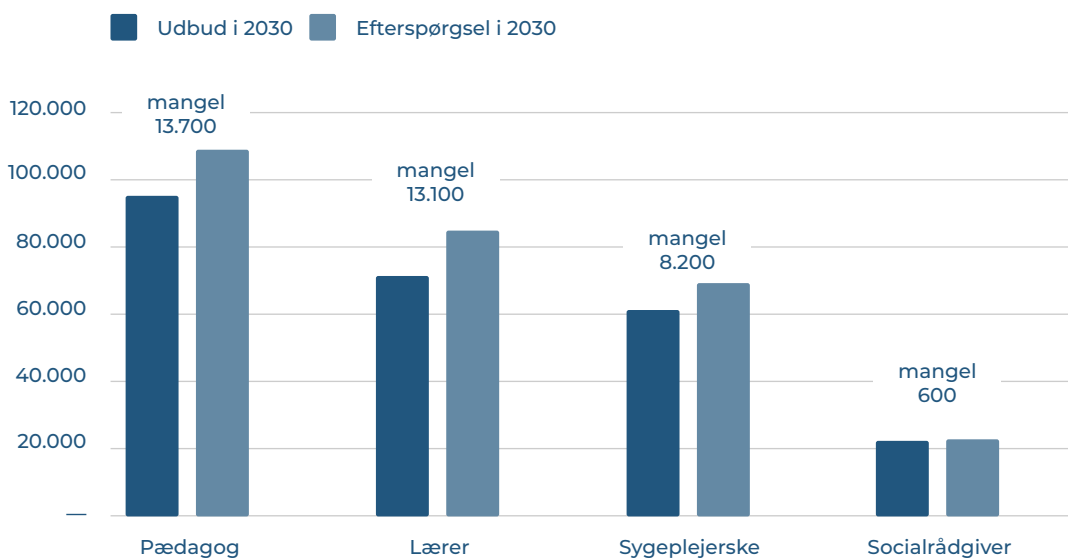
De næste ti år vil Danmark opleve en stigende mangel på pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere. Det skyldes bl.a. en kombination af flere børn og ældre – dem, der har brug for de uddannede, og færre unge – dem, der skal søge ind i fagene.

Mangel på mere end 35.000 pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i 2030

Damvad Analytics har i analysen *Behovet for velfærdsuddannede i 2030 – prognose fordelt på landsdele*² fremskrevet behovet for uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere frem mod 2030. Fremskrivningen viser, at der samlet set forventes at mangle 35.600 personer uddannet fra disse fire uddannelser i arbejdsstyrken i 2030. Manglen på uddannet arbejdskraft fordeler sig på 13.700 pædagoger, 13.100 lærere, 8.200 sygeplejersker og 600 socialrådgivere, jf. figur 1. Der er regionale forskelle på udvikling i efterspørgsel og udbud af uddannede inden for de fire professioner og dermed forskelle i, hvor mange uddannede, der forventes at komme til at mangle i de enkelte landsdele i 2030.

Den samlede analyse kan læses [her](#).

Figur 1. Forventet udbud og efterspørgsel efter pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere i 2030.

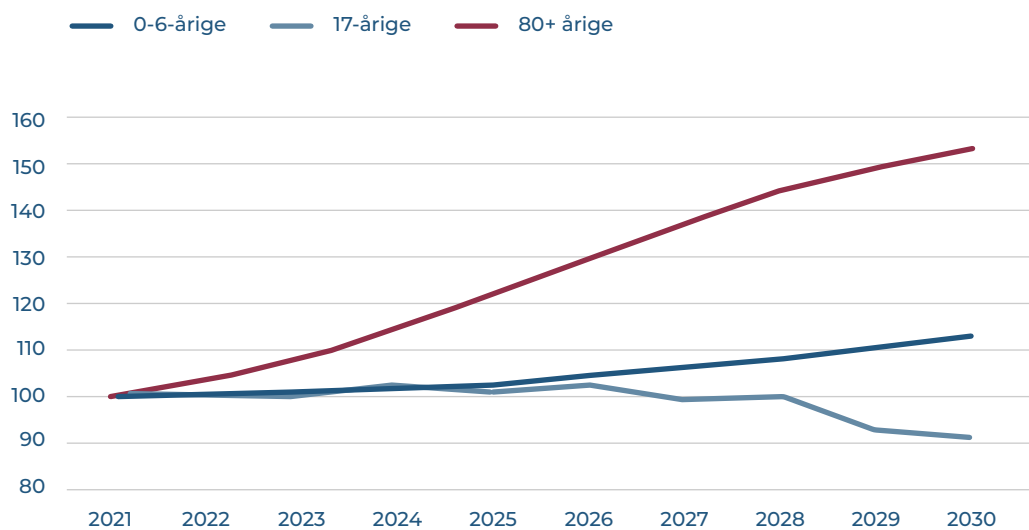
Anm. Manglen er forskellen mellem efterspørgsel og udbud i 2030. Tallene i figuren er afrundet til nærmeste hundrede.

Kilde Damvad Analytics pba. Danmarks Statistik, Finansministeriet og DREAM's uddannelsesmodel.

² <https://xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk/wp-content/uploads/2021/05/Damvad-Final-07-05-2021.pdf>

Efterspørgslen efter arbejdskraft i fx dagtilbud, skoler og på sundhedsområdet er i høj grad bestemt af den demografiske udvikling, og udviklingen frem mod 2030 øger forskellen mellem hvor mange, der har brug for uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere og hvor mange, der kan rekrutteres til uddannelserne. Befolkningsfremskrivninger³ viser, at der i hele Danmark frem mod 2030 vil være færre unge og flere småbørn og ældre. Frem mod 2030 vil der være 9 pct. færre 17-årige⁴ i hele landet og samtidig 13 pct. flere børn på 0-6 år og 53 pct. flere 80+ årige ift. 2021, jf. figur 2. Det største relative fald i antal 17-årige (15 pct.) forventes at ske i Region Sjælland, mens det mindste relative fald på 2 pct. i antal 17-årige forventes at være i Region Hovedstaden.

Figur 2. Fremskrivning af de 0-6-årige, 17-årige og 80+ årige (indeks 100=2021).

Kilde Danske Professionshøjskoler på baggrund af Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning, 2021.

3 Danmarks Statistik befolkningsfremskrivning 2021

4 For de 17-19-årige er faldet på knap 10.000 unge frem mod 2030, svarende til 5 pct. Det største fald forventes at ske i Region Sjælland (11 pct.), Region Syddanmark (8 pct.) og Region Nordjylland (8 pct.), mens der forventes at være 2 pct. flere unge i Region Hovedstaden i 2030. Frem mod 2040 forventes færre unge i alle regioner bortset fra Region Hovedstaden, hvor der vil være en mindre stigning på 1 pct. i forhold til 2021.

2. Rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne skrumper

Den forventede mangel på uddannede pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere inden for de næste ti år forværres bl.a. af, at rekrutteringsgrundlaget til uddannelserne bliver mindre.

Ungdomsårgangene bliver mindre frem mod 2030

De faldende ungdomsårgange forventes at få betydning for søgningen til de videregående uddannelser frem mod 2030.

Derudover har det betydning, hvor stor en andel af en ungdomsårgang, der forventes at få en adgangsgivende gymnasial uddannelse, og dermed hvor mange unge, der opfylder adgangskravene til de videregående uddannelser, herunder til uddannelserne til pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiver.

Den seneste fremskrivning fra Børne- og Undervisningsministeriets *Profilmodel*⁵ viser, at 85 procent af de unge, som gik i 9. klasse i 2019, forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse⁶, inden de fylder 25 år. Der har været en lille stigning i andelen fra 83 til 85 pct. i perioden 2016-2019, jf. figur 3.

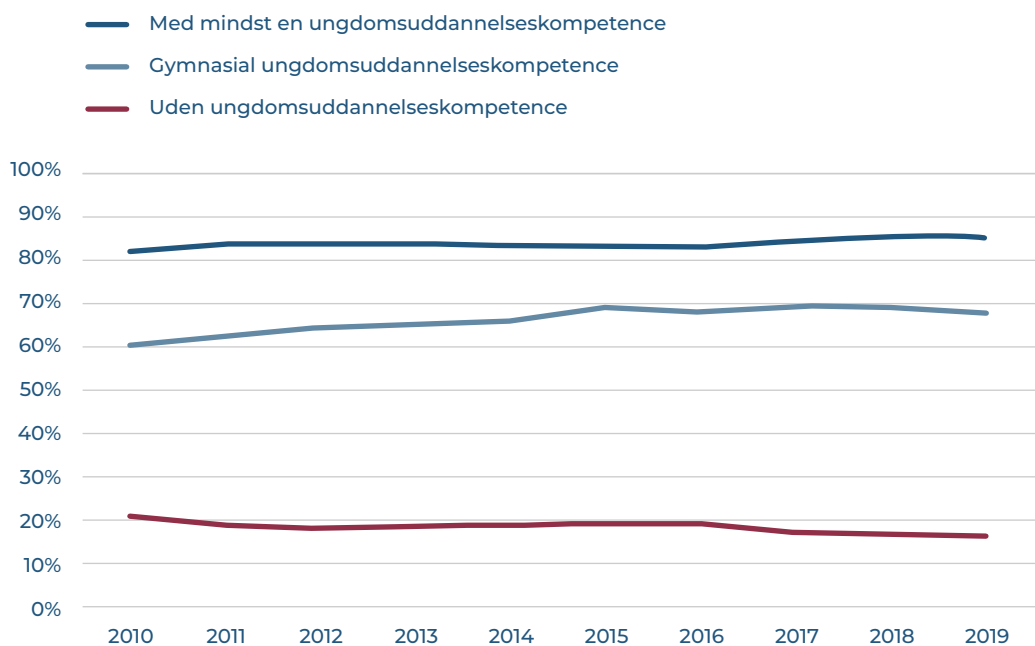
Der har over en 10-årig periode været en stigende andel af unge, som forventes at opnå en gymnasial ungdomsuddannelse, inden de fylder 25 år. Siden 2015 har udviklingen dog været konstant på 68-69 pct. af en ungdomsårgang. Andelen af unge, der forventes at opnå en gymnasial uddannelse, er højest i Region Hovedstaden med 72 pct., mens den er lavest i Region Nordjylland og Region Sjælland med henholdsvis 63 pct. og 65 pct. (2019-tal).

Samtidig forventes 17 pct. af de unge, som gik i 9. klasse i 2019, ikke at have opnået en ungdomsuddannelse, når de fylder 25 år. Den højeste andel af unge uden ungdomsuddannelse er i Region Sjælland og Region Nordjylland, hvor 18 pct. forventes ikke at opnå en ungdomsuddannelse.

5 Profilmodellen er en fremskrivning af, hvordan en ungdomsårgang forventes at uddanne sig i løbet af de kommende år under følgende antagelser: Uddannelsessystemet vil forblive, som det var i de skoleår, hvor ungdomsårgangen gik i 8. og 9. klasse. Ungdomsårgangen vil have samme uddannelsesadfærd, som var gældende i hele uddannelsessystemet i de år, hvor ungdomsårgangen gik i 8. og 9. klasse.

6 At have gennemført 'mindst en ungdomsuddannelse' vil sige, at man enten har gennemført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse uden forudgående ungdomsuddannelse.

Figur 3. Andelen af unge, der forventes at få mindst en ungdomsuddannelse, en gymnasial ungdomsuddannelse og ingen ungdomsuddannelse 8 år efter afsluttet 9. klasse, 2010-2019.

Kilde Profilmodellen 2019, Børne- og Undervisningsministeriet.

For få elever fra det almene gymnasium optages på uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver

De seneste 25 år har et stigende antal unge valgt at tage en studentereksamen fra det almene gymnasium (stx). I perioden 1995-2020 er antallet af unge, der påbegyndte det almene gymnasium steget med 34 pct. fra 21.200 elever i 1995 til 28.500 elever i 2020⁷.

Det afspejler sig i antallet af optagne studerende med en stx-baggrund på de videregående uddannelser. Antallet af optagne på en akademisk bacheloruddannelse, der har en stx-baggrund⁸, er således steget fra omkring 10.000 til 17.700 studerende fra 1995-2020 svarende til en stigning på 76 pct, jf. figur 4.

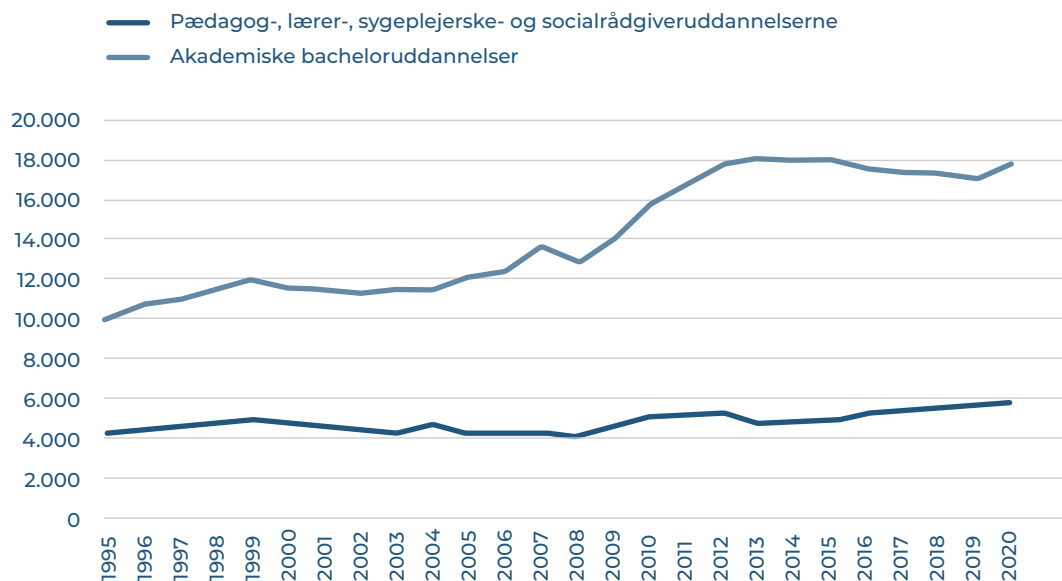
Når man ser på uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver har stigningen i antallet af optagne med stx-baggrund været relativt lille. I perioden 1995-2020 er antallet af optagne på de fire uddannelser steget fra 4.300 til 5.900 studerende, hvilket er en stigning på 36 pct. På professionsbacheloruddannelserne som helhed er antallet af optagne med stx-baggrund steget fra ca. 6.000 til ca. 12.000 svarende til en stigning på 97 pct.⁹ Her er det bl.a. uddannelser som bygningskonstruktør, fysioterapeut m.fl., der har oplevet en markant stigning i optaget, som løfter det samlede optag på professionsbacheloruddannelser.

⁷ Antallet af elever, der påbegyndte stx, toppede i 2013 med godt 32.500 elever og er siden faldet med 12 pct til 28.500 i 2020.

⁸ Med stx-baggrund menes højest fuldførte uddannelse.

⁹ Tallene for professionsbacheloruddannelser dækker over alle professionsbacheloruddannelser uanset institutionstype (primært på professionshøjskoler og erhvervsakademier).

Figur 4. Antal optagne på pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne og akademiske bacheloruddannelser, der har stx som højest fuldførte uddannelse, 1995-2020.

Kilde Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

Anm I starten af perioden blev nogle studerende optaget direkte på kandidatuddannelser (udelte kandidatuddannelser). Disse er indregnet under akademiske bachelorer af hensyn til sammenlignelighed over tid.

Søgningen til pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne falder

Søgningen til uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver er faldet de seneste år, dog med en mindre stigning fra 2019 til 2020¹⁰. Det største relative fald ses på pædagoguddannelsen. I 2021 havde 5.120 kvalificerede ansøgere¹¹ pædagoguddannelsen som 1. prioritet, jf. figur 5. Det er et fald på 20 pct. siden 2016, hvor 6.361 kvalificerede ansøgere havde pædagoguddannelsen som 1. prioritet. Søgningen til pædagoguddannelsen toppede i 2014 med 6.816 kvalificerede 1. prioritetsansøgere.

På læreruddannelsen var der 2.415 kvalificerede 1. prioritetsansøgere i 2021, svarende til et fald på 5 pct. siden 2016. På ti år er søgningen til læreruddannelsen faldet med 29 pct.

På sygeplejerskeuddannelsen var der 4.307 kvalificerede 1. prioritetsansøgere i 2021, svarende til et fald på 14 pct. siden 2016, mens der på socialrådgiveruddannelsen var 2.685 kvalificerede 1. prioritetsansøgere i 2021, svarende til et fald på 13 pct. siden 2016.

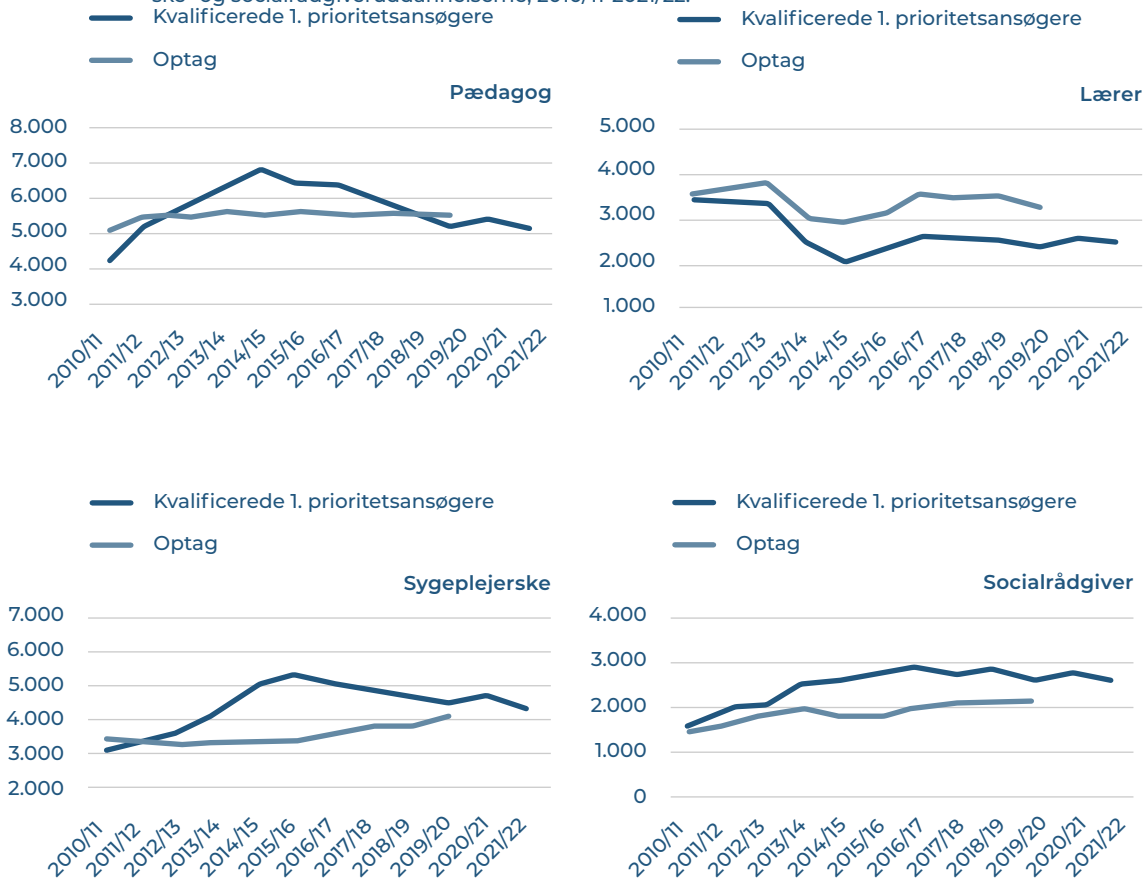
¹⁰ Antallet af kvalificerede ansøgere til de fire uddannelser (pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver) steg samlet set med 5 pct. fra 2019 til 2020, hvor søgningen til de videregående uddannelser samlet set steg med 7 pct. fra 2019 til 2020.

¹¹ Kvalificerede 1. prioritetsansøgere er det totale antal 1. prioritetsansøgere til uddannelsen fratrukket antallet af 1. prioritetsansøgere, der ikke lever op til uddannelsens optagelseskrav.

Selvom søgningen til uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver har været faldende de seneste år, har optaget på uddannelserne samlet set ligget relativt stabilt frem mod 2019¹². Det sker fordi det samlede antal ansøgere har været højere end antallet af studiepladser på uddannelserne.

Med faldende søgning fra kvalificerede ansøgere og mindre ungdomsårgange vil optaget på de fire uddannelser efter al sandsynlighed falde i de kommende år, når der samtidig ses en stigende søgning mod universiteterne, jf. figur 4.

Figur 5. Udvikling i kvalificerede 1. prioritetsansøgere og optag på pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne, 2010/11-2021/22.

Anm. "Kvalificerede 1. prioritetsansøgere" er antallet af 1. prioritetsansøgere i alt fratrukket antallet af 1. prioritetsansøgere, der ikke lever op til uddannelsens optagelseskrav. Optag er opgjort i studieår og er inkl. efteroptag. Der er endnu ikke data for optag i studieåret 2020/21 og 2021/2022.

Kilde Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

¹² Tallene er optag inkl. efteroptag opgjort i studieår. De seneste tal for optaget opgjort som tilbudte studiepladser gennem den koordinerede tilmelding viser en stigning fra 2019 til 2020 og et fald igen til 2021, som følge af den politiske aftale om flere uddannelsespladser på de videregående uddannelser i lyset af COVID-19.

3. Antallet af nyuddannede med en uddannelse til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver er steget relativt lidt, og ledigheden er lav

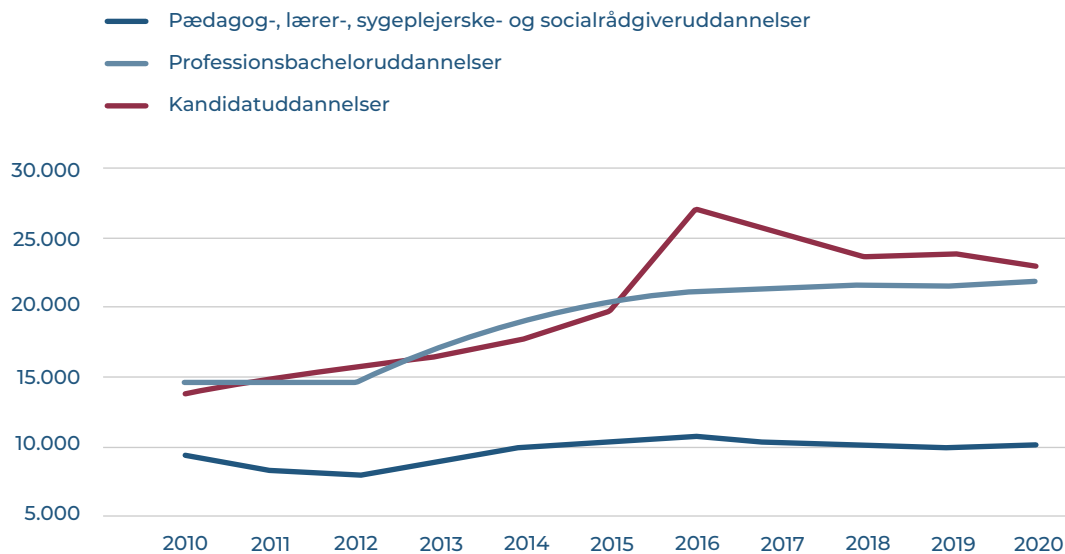
Pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne er kendetegnet ved lav ledighed (5,7 pct.), mange nyuddannede har allerede job, når de dimitterer, og antallet af nyuddannede står relativt stille. Omvendt er antallet af nyuddannede fra universiteterne steget, og dimittendledigheden er relativt høj – i gennemsnit 12,2 pct.

Nyuddannede fra pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne er steget relativt lidt

Siden 2010 er antallet af dimittender fra uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver steget fra 9.400 i 2010 til 10.100 i 2020, svarende til en stigning på 8 pct., jf. figur 6. Antallet af dimittender fra uddannelserne toppede i 2016, hvorefter der har været et fald de seneste år på 5 pct. fra 2016 til 2020. Samtidig er antallet af dimittender fra kandidatuddannelser fra universiteterne steget med 68 pct. fra 13.700 dimittender i 2010 til 23.100 dimittender i 2020, mens antallet af dimittender fra alle professionsbacheloruddannelser er steget med 51 pct. fra 2010 til 2020¹³.

¹³ Den største stigning i antal dimittender fra kandidatuddannelserne i perioden 2010-2020 findes inden for det samfundsfaglige og tekniske hovedområde, mens den største stigning i dimittender fra professionsbacheloruddannelserne findes inden for det økonomisk-merkantile og tekniske hovedområde.

Figur 6. Udvikling i antal dimittender fra uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver, samt alle professionsbachelor- og kandidatuddannelser, 2010-2020.

Anm. Tallene for dimittender er for alle institutioner, der udbyder uddannelserne. Det betyder fx, at socialrådgiveruddannelsen er inkl. dimittender fra Aalborg Universitet.

Kilde Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

Ledigheden hos dimittender fra pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne er markant lavere sammenlignet med dimittender fra kandidatuddannelserne

De nyuddannede fra uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver har markant lavere ledighed og kommer hurtigt i første job sammenlignet med nyuddannede fra andre videregående uddannelser. Den gennemsnitlige dimittendledighed for nyuddannede fra de fire uddannelser er 5,7 pct. målt i 4.-7. kvartal efter dimission for dimittender fra 2017-2019, jf. tabel 1. For dimittender fra professionsbacheloruddannelser generelt er ledigheden 8,1 pct., mens ledigheden i 4.-7. kvartal efter dimission er 12,2 pct. for dimittender fra kandidatuddannelser.

Samtidig er de studerende fra uddannelserne til pædagog, lærer, sygeplejerske og socialrådgiver typisk i det første job efter godt en måned efter dimission, hvilket er hurtigere sammenlignet med øvrige professionsbachelor- og kandidatuddannelser.

Table 1 Antal dimittender, ledighedsgrad 4.-7. kvartal og tid til første job for dimittender fra pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne, samt alle professionsbacheloruddannelser og kandidatuddannelser (2017-2019).

	Antal dimittender (gennemsnit for 2017-2019)	Gennemsnitlig ledighedsgrad (gennemsnit for 2017-2019)	Antal måneder til første job (median for 2017-2019)
Kandidatuddannelser			
Kandidat: Samfund	28.775	8,8 pct.	2,6
Kandidat: Humaniora	17.029	21,8 pct.	7,4
Kandidat: Teknik	10.364	9,5 pct.	3,6
Kandidat: Natur	8.970	13,7 pct.	5,2
Kandidat: Sundhed	7.605	5,4 pct.	2,3
Total: Kandidatuddannelser	72.743	12,2 pct.	3,4
Pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne			
Pædagog	12.361	6,5 pct.	2,0
Lærer	5.720	7,9 pct.	1,2
Sygeplejerske	7.699	1,0 pct.	0,5
Socialrådgiver	4.302	9,0 pct.	2,0
Total: Pædagog-, lærer-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne	30.082	5,7 pct.	1,1
Total: Professionsbacheloruddannelser	64.379	8,1 pct.	2,0

Anm. Ledighedsgraden defineres som den gennemsnitlige ledighedsgrad 4.-7. kvartal efter fuldførelse af uddannelsen for alle dimittender et givet år inkl. de udvandrede og dimittender i ny uddannelse. Det er samme ledighedsbegreb, der anvendes i den ledighedsbaserede dimensionering af de videregående uddannelser. Ledighedsgraden angives i procent og udtrykker den andel af tiden, en person har været ledig i kvartalet (baseret på 37-timers uger).

Kilde Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.